משרד האוצר

המדיניות הכלכלית לשנים 2003 - 2002

התאמות בתקציב 2002 ובתקציב 2003

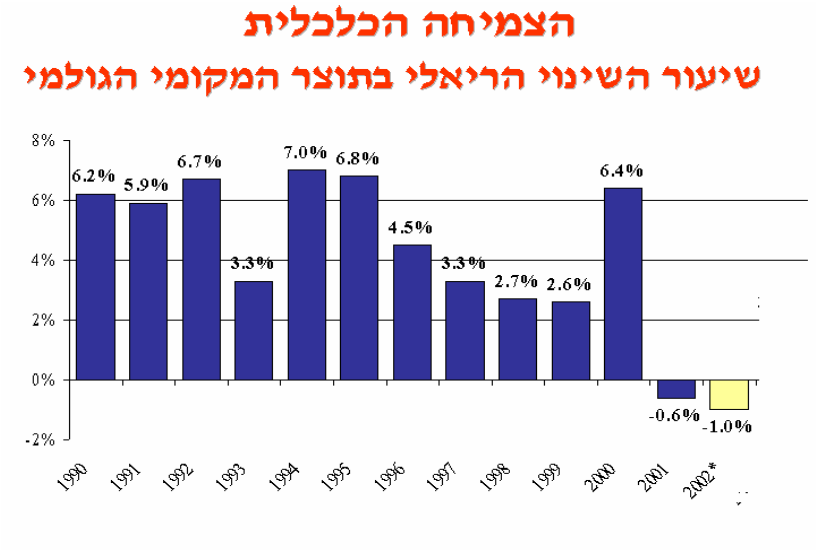
אייר תשס"ב אפריל 2002

תוכן עניינים

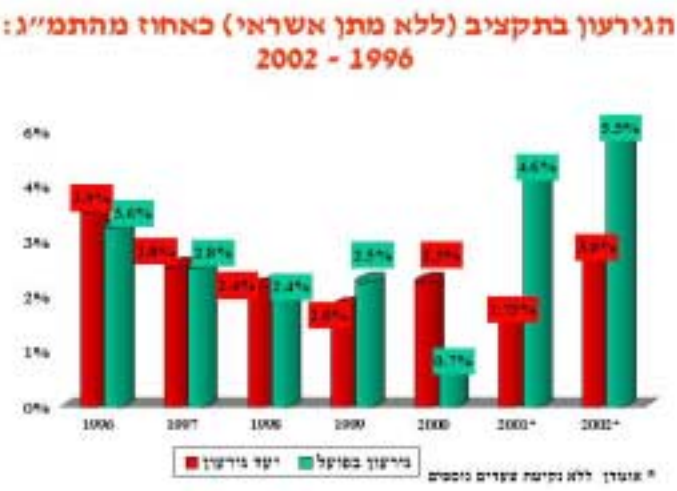
הקדמה....3
עידוד הצמיחה והגברת התעסוקה....7
הקפאת שכר במשק....7
עידוד העסקתם של עובדים נוספים במגזר העסקי....8
ענף אבטלה....10
הנעה להשתתפות בכוח העבודה - סיוע בדיור....11
העדפת יוצאי צבא....12
קצבאות ילדים ליוצאי צבא....12
שינוי הקריטריונים בענף אבטלה....13
הכרה בתרומה לגופי ביטחון לצורכי מס הכנסה....14
התאמות בתקציב 2003-2002- הוצאות....15
תוספת תקציב למשרד הביטחון....15
תוספת תקציב למשרד לביטחון פנים....16
הפחתה אחידה בתקציב המדינה....17
קצבאות ותשלומים אחרים של הביטוח הלאומי....19
הקפאת תגמולים, קצבאות ותשלומים שונים....20
תשלומי העברה בשנת 2003....21
הצטיידות באוטובוסים....22
מימון קרן הבטיחות מתעריפי ביטוח החובה לרכב....23
תעריפי המים והיטלי ההפקה....24
תיקון מס' 28 לחוק סדר הדין הפלילי....25
הפחתת שכר בכירים ונבחרים בשירות הציבורי....26
הקפאה נומינלית של תקציב המדינה בשנת 2003....27
העברת נכסים מענף ילדים לענף אבטלה בביטוח לאומי....28
שיפוי המדינה למוסד לביטוח הלאומי....29
הצעות חוק פרטיות הכרוכות בהוצאה מתקציב המדינה....30
התאמות בתקציב 2003-2002 – הכנסות....31
העלאת מס ערך מוסף מ-17% ל-18%.....31
העלאת מס הקניה על סיגריות....32
העלאת הבלו על סולר....33
תיקוני מס אחרים....34
תמלוגי רשות הנמלים והרכבות....35
ביטול תקרות לעניין תשלום דמי ביטוח לאומי....36
רפורמה במס הכנסה....37
יעדי גרעון לשנים 2003 – 2005....38
חקיקה ליישום ההחלטות....39

הקדמה

בשנת 2002 צפויה להימשך מגמת ההאטה בפעילות הכלכלית, אשר החלה ברבעון האחרון של שנת 2000. כתוצאה מכך צפוי התוצר המקומי הגולמי (תמ"ג) להקטין בכ-1%, על פי הערכות האחרונות. שלושה גורמים חיצוניים עיקריים תרמו לצמיחה השלילית במשק והם ההאטה הכלל עולמית בשנת 2001, המשבר החריף בתעשיית הטכנולוגיה העילית והמצב הביטחוני בארץ, אשר החמיר משמעותית בחודשים האחרונים.

המיתון המתמשך גרם לירידה חדה בהכנסות המדינה ממסים. מעבר לכך, ההחרפה במצב הביטחוני וצרכים הולכים וגדלים של מערכת הביטחון מעלים צורך ממשי לתגבר את תקציבי הביטחון. להתפתחויות אלה השפעה ישירה על גרעון בתקציב המדינה.

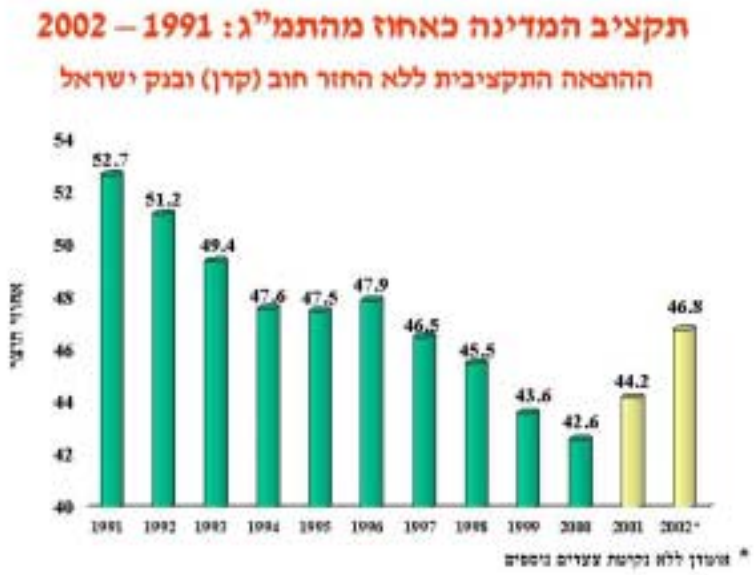

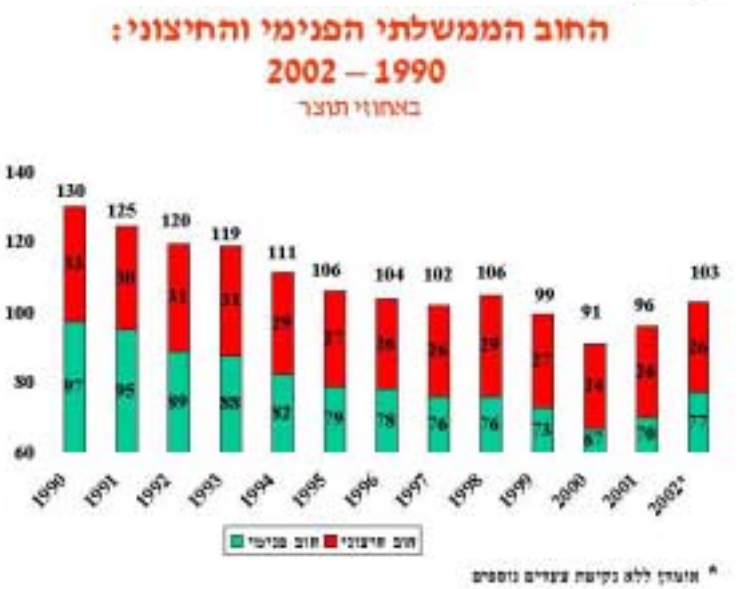
על פי אומדנים האחרונים, בשנת 2002 מסתמנת סטייה מיעד הגרעון המתוכנן. בשנת 2002 צפוי כי הגרעון הממשלתי יגיע לכ- 5.5% מהתמ"ג וזאת בהשוואה לגירעון המתוכנן העומד

על 3%, שנקבע על פי חוק הפחתת הגרעון. חריגה זו אף צפויה להשפיע על יכולת הממשלה לעמוד בתוואי יורד של הגרעון הממשלתי, אשר נקבע בחוק הפחתת הגרעון בפברואר 2002. כך צפוי כי ללא נקיטת צעדים נוספים יגיע הגרעון הממשלתי בשנת 2003 לכ- 6.7% מהתמ"ג.

ירידה משמעותית בשיעורי הצמיחה במשק לעומת התחזיות שהונחו בבניית תקציב המדינה גורמות לעליה חדה בשיעור ההוצאה התקציבית כאחוז מהתמ"ג. לפיכך צפוי יחס ההוצאה התקציבית לתוצר להגיע לכ- 46.8% ולהמשיך לגדול בשנת 2003.

גידול חד בגרעון הממשלתי מגדיל משמעותית את צורכי המימון של הממשלה ולכן מחייב עליה בגיוס ההון מהציבור. מהלך זה מגדיל את החוב הממשלתי ובשילוב עם הצמיחה השלילית גורם לעליה חדה ביחס חוב ממשלתי לתוצר. יחס זה צפוי להגיע לכ- 103% בשנת 2002 ולהמשיך לגדול בשנת 2003.

ההתפתחויות האמורות עלולות לסכן את היציבות במשק ואף להביאו אל סף משבר פיננסי וכלכלי. על מנת להימנע ממשבר כלכלי ובמטרה לצמצם את הגירעון החזוי בתקציב המדינה לשנים 2002 ו- 2003, יש לבצע התאמות בהיקף נרחב בתקציב המדינה לשנים

אלה. מעבר לכך מוצע לקבוע כי הגרעון הממשלתי לא יעלה על 3% ו- 2.5% בשנים 2004 – 2005 בהתאמה. מהלך זה יאפשר חזרה לרמת הגרעון הממשלתי המקובלת במדינות המפותחות בטווח הבינוני תוך שידור מסר ברור של שמירה על משמעת פיסקאלית.

הרכב ההתאמות בתקציב

התאמות בתקציב המדינה לשנים 2002 – 2003 נועדו לתת מענה לצרכים של מערכת הביטחון בעקבות פעילותה המוגברת מאז פרוץ האינתיפאדה מחד, וחזרה לתוואי יורד של הגרעון הממשלתי בטווח הקצר מאידך. לאור האמור, מוצע לתגבר את תקציבי מערכת הביטחון ב-2.4 מיליארד ₪.

היקף ההתאמות הנדרשות בתקציב לשנים 2002 ו- 2003, מחייב מהלך המשלב התאמות הן בצד ההוצאה והן בצד ההכנסה.

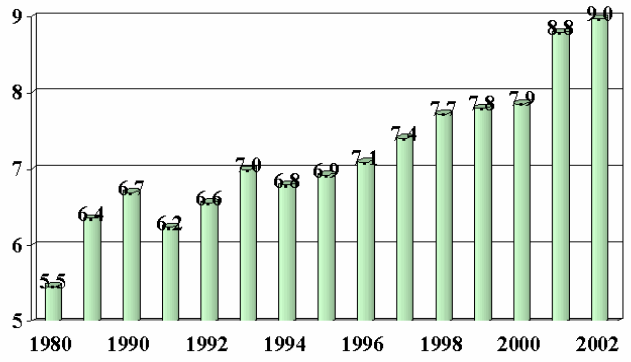
בצד ההוצאה, ההתאמות כוללות בעיקר את הצעדים הבאים:

- הקפאה כללית של שכר במשק עד סוף שנת 2003. שכר הממוצע במשק עלה ריאלית בשיעורים גבוהים בשנים האחרונות. הדבר גרם בין היתר לעליה חדה בשכר המינימום במשק. עליה ריאלית בשכר מגדילה את עלויות העסקת עובדים במשק ובתנאי המיתון החריף, אשר שורר כיום במשק מגדיל את שיעורי האבטלה. לאור האמור יש לפעול להקפאת השכר במשק עד לשנת 2003, על מנת למנוע גידול נוסף בשיעורי האבטלה במשק ולצמצם את הוצאות השכר בתקציב המדינה.

- הפחתה אחידה בתקציבי משרדי הממשלה.

- הפחתה של תשלומי העברה המשולמים מתקציב המדינה. תשלומי העברה גדלו ריאלית בצורה משמעותית בעשור האחרון. עפ"י נתוני בנק ישראל, בשנים 1996-2001 חל גידול ריאלי בהוצאות המוסד לביטוח לאומי בשיעור של 49.9%, וזאת בשעה שבתקופה האמורה גדלה האוכלוסייה בשיעור של 13.1% בלבד. לאור האמור מוצע להפחית את תשלומי העברה המשולמים מתקציב המדינה במקביל להקפאה כללית של שכר במשק והפחתה האחידה בתקציבי משרדי הממשלה.

תשלומי העברה כאחוז מהתמ"ג

- הקפאה נומינלית של תקציב המדינה בשנת 2003.

בצד ההכנסה, כוללות ההתאמות את הצעדים העיקריים הבאים:

- העלאת שיעור המע"מ ב- 1%, ל-18%.
- ביטול תקרת שכר לגביית דמי ביטוח לאומי ומס בריאות.
- העלאת הבלו על הסולר ומס הקניה על הסיגריות.

עידוד הצמיחה והגברת התעסוקה

הקפאת שכר במשק

מחליטים

1. לקבוע בחוק, כי בתקופה שמיום 1 ביוני 2002 ועד ליום 31 בדצמבר 2003 (להלן – "התקופה הקובעת") ובגינה, לא תחול כל הגדלה בשכר או בהטבות כספיות אחרות הקשורה בעבודה, שמעביד כלשהו, פרטי או ציבורי, משלם לעובדיו, ביחס לתקופה שקדמה לה.

2. לקבוע בחוק, כי כל זכות להגדלת שכר או הטבות כספיות אחרות הקשורות בעבודה, שנוצרה לפני תחילתה של התקופה הקובעת, ואשר ביצועה נקבע, או עשוי להתממש בהתמלא תנאים מסוימים, במהלך התקופה הקובעת, תידחה עד לתום התקופה הקובעת, ויראו אותה כאילו נוצרה רק בתום התקופה הקובעת.

   כמו-כן, בתקופה הקובעת לא יתבצע כל עדכון שכר או הטבות כספיות אחרות הקשורות בעבודה הנובע ממנגנון שנוצר לפני התקופה הקובעת ואשר אמור לחול במהלכה, ויראו את השכר או ההטבות הכספיות האחרות הקשורות בעבודה כאילו עודכנו בתקופה הקובעת. שר האוצר יהיה מוסמך לקבוע הסדרים לעניין השכר או ההטבות הכספיות האחרות לאחר התקופה הקובעת הנובעים מאי עדכונו כאמור.

3. להסמיך את שר האוצר בחוק לקבוע ענינים או סוגי עובדים שלגביהם לא יחול האמור לעיל, או שיחול בתנאים מסוימים, וכן הסדרים לגבי הכללת תוספות שכר והטבות אחרות כאמור בסעיף 2 לענין גימלאות, פיצויי פרישה וכדומה.

4. להטיל על שר האוצר, במקביל להכנת החוק והבאתו לאישור הכנסת, להידבר עם ארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה ובארגונים ארציים של מעבידים, במגמה להגיע להסכמה בענין החלטה זו, ובמידת האפשר – לייתר את הצורך בחקיקת החוק.

דברי הסבר

לנוכח הצורך לבצע התאמה בתקציב המדינה לאור המצב הכלכלי הקשה אליו נקלע המשק וההחמרה במצב הביטחוני, ולנוכח הגידול הריאלי החד שחל בשכר הממוצע במשק בשנים האחרונות, מוצע להקפיא את שכר כלל העובדים במשק, כך שלא יחול כל שינוי בשכר מיום 1 ביוני 2002 ועד ליום 31 בדצמבר 2003.

עידוד העסקתם של עובדים נוספים במגזר העסקי

מחליטים

במטרה להגדיל את מספר המועסקים במשק ולצמצם את שיעור האבטלה, ישולם תמריץ כספי למעסיקים במגזר העסקי אשר יגדילו את מספר העובדים המועסקים על ידם, וזאת לתקופה מוגבלת, על פי העקרונות שלהלן:

1. עובדים בגינם ישולם התמריץ:

א. התמריץ ישולם עבור עובד נוסף שהמעסיק יקלוט במהלך התקופה מיום 1.7.2002 עד ליום 30.6.2003, ואשר מגדיל את מספר המשרות המלאות של מעסיקו, לעומת מספר המשרות בתקופה שמיום 1 באוקטובר 2001 ועד יום 31 בדצמבר 2001 (להלן – תקופת הבסיס), ביותר מעובד אחד או ביותר מ-3%, לפי הגבוה מבין השניים (להלן – מכסת גידול מינימלית).

ב. עובד נוסף שיוכר לעניין זה יהיה עובד שהוא אזרח ישראלי או תושב ישראל אשר התקבל לעבודה כדין והועסק במשרה מלאה ושכרו הוא שכר המינימום לפחות, אך למעט עובדים כאמור שהם קרובי המעסיק, מנהל או בעל ענין בו או עובדים שאינם יוצרים הגדלת מספר משרות למשל בשל שינוי צורת העסקה, שחלוף שיטת העסקה או החלפת מעסיק, כפי שיקבע שר האוצר.

ג. לגבי עובדי חברות כוח אדם – הזכאות לתמריץ תהיה של המזמין ולא של חברת כוח אדם אשר באמצעותה גוייס העובד.

ד. לא ישולם תמריץ בגין עובד נוסף שמעסיקו קיבל עבורו השתתפות בשכר או סבסוד אחר מהמדינה או מטעמה, בכל דרך שהיא.

2. מעסיקים שיהיו זכאים לתמריץ:

א. התמריץ יינתן למעסיקים שהעסיקו בתקופת הבסיס מעל 5 עובדים בממוצע במשרה מלאה.

ב. יהיה זכאי לתמריץ מעסיק במגזר העסקי בלבד (כאמור, לא כולל חברות כוח אדם), ולא מעבידים בסקטור הציבורי כפי שיגדיר שר האוצר.

ג. המעסיק יהיה זכאי לתמריץ עבור כל עובד נוסף מעבר למכסת הגידול המינימלית. תנאי להגשת בקשה לתמריץ לראשונה יהיה העסקה של העובד הנוסף בידי המעסיק התובע תקופה של חודש מלא לפחות.

ד. הזכאות לתמריץ תותנה בין היתר בהגשת בקשה בתוך שלושה חודשים מהמועד שבו קמה הזכאות לתמריץ.

ה. התמריץ יינתן:

1) למעסיקים במגזר העסקי הנמצאים באזורי הגליל והנגב, בישובים בהם שיעור האבטלה עמד על למעלה מ-10% לפי נתוני שירותי התעסוקה, וכן בישובים הנכללים בתוכנית "אופק" לפיתוח ישובי הטיפול הנקודתי (לפי החלטת הממשלה מס' 2485) מיום 5/11/00.

2) באזורים או בישובים אחרים (שאינם נכללים בפסקה 1 לעיל)- למעסיקים בענפי התעשיה, החקלאות, התיירות והבנייה.

3. סכומי ותקופות הסיוע:

א. תקופת הסיוע בגין כל עובד נוסף תהיה ל-12 חודשים רצופים ומלאים מיום קליטת העובד הנוסף לעבודה אצל המעסיק, ובלבד שנקלט לעבודה במהלך התקופה הרלבנטית ועמד במלוא תנאי הזכאות בכל אחד מחודשי העסקתו.

ב. סכום התמריץ יעמוד על 1,000 ₪ לחודש. לגבי עובד נוסף אשר ב-3 החודשים בתכוף לפני תחילת העסקתו אצל המעסיק קיבל גמלת הבטחת הכנסה לפי חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א 1980 או גמלת נכות לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה- 1995, או לגבי עובד נוסף שגילו ביום תחילת העסקתו 35 שנים ומעלה יהיה סכום התמריץ 1,100 ₪.

ג. תוקפו של החוק לענין קליטת עובדים נוספים חדשים יהיה מיום 1.7.2002 עד ליום 30.6.2003.

4. ביצוע:

א. תשלום התמריץ יוטל על המוסד לביטוח הלאומי.

ב. ההסדר ימומן מאוצר המדינה.

ג. ההסדר יעוגן בחקיקה המתאימה.

דברי הסבר

לאור מצב המשק והגידול באבטלה מוצע לסייע למעסיקם לקלוט עובדים נוספים על ידי השתתפות חלקית של המדינה בעלויות העסקת העובדים הנוספים שייקלטו, וזאת לתקופה מוגבלת בכדי לסייע למשק לצאת לצמיחה מחודשת.

ענף אבטלה

מחליטים

לתקן את חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן –חוק הביטוח הלאומי) באופן הבא:

1. תקופת האכשרה לעניין הזכאות לדמי אבטלה, שבסעיף 161 לחוק, תהיה תקופה של 360 ימים שבעדם שולמו דמי ביטוח אבטלה תוך 540 הימים שקדמו לתאריך הקובע, וזאת במקום שתי החלופות הקיימות היום בחוק (180 ימים מתוך 360 או 270 ימים מתוך 540 ימים).

2. זכאי שנשלח להכשרה מקצועית יהיה זכאי לדמי אבטלה לפי סעיף 173(א)(1) ו-(2) לחוק, בסכום השווה להפרש שבין התשלומים הניתנים לו בהכשרה המקצועית לבין 70% מדמי האבטלה שהיה זכאי להם אילו היה מובטל.

דברי הסבר

המוסד לביטוח לאומי צפוי לשלם בשנת 2002 דמי אבטלה בסך של כ-3.7 מיליארד ₪, לעומת כ- 3.5 מיליארד ₪ בשנת 2001 וכ-2.9 מיליארד ₪ בשנת 2000.

לאור המצב הכלכלי הקשה אליו נקלע המשק ולאור הגידול המשמעותי הצפוי בהוצאות ענף אבטלה במוסד לביטוח לאומי בשנת 2002, מוצע לשנות את הקריטריונים לתשלום דמי אבטלה, ואת התשלומים הניתנים למשתתפים בהכשרה מקצועית.

הנעה להשתתפות בכוח העבודה - סיוע בדיור

מחליטים

1. בקשות חדשות לסיוע בשכר דירה, החל מיום 1 ביוני 2002, ייבחנו על פי הקריטריונים הבאים:

א. גמלאות הבטחת הכנסה והשלמת הכנסה תחשבנה כהכנסה לשם קבלת סיוע בשכר דירה.

ב. זכאים לסיוע יהיו זוגות שצברו 1400 נקודות לפחות ומשפחות חד הוריות, שממצים כושר השתכרות.

ג. סכומי הסיוע יעמדו על -

1) למשפחות חד הוריות – 600 ₪.

2) למי שהכנסתו אינה עולה על הסכום הקובע לפי סעיף 7 לחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א– 1980 - 600 ₪ בחודש.

3) למי שהכנסתו עולה על הסכום הקובע אך אינה עולה על הסכום הקובע בתוספת 25% - 440 ₪.

2. לתקן את חוק הלוואות לדיור, התשנ"ב- 1992 וכן את הכללים לפיו, באופן שכל מענקי הסיוע וההלוואות לרכישת דירה יוקטנו בשיעור של 4%, וזאת החל מיום ה- 1 ביוני 2002.

3. להקטין את כל סכומי הסיוע בשכר דירה בשיעור של 4%, החל מיום ה- 1 ביוני 2002. הפחתה זו לא תחול על זכאים קשישים.

4. סכומי הסיוע בשכר דירה לזכאים בעלי ותק של 3 שנים ויותר יופחתו, מדי שנה, בשיעור של 5%, וזאת החל מיום ה- 1 ביוני 2002.

5. לבטל את הזכאות לסיוע מקום הניתנת לזכאים שאינם חסרי דירה.

6. לבטל את סיווג הישובים אשר הוגדרו, לצורך מתן סיוע מקום, במעמד נפרד מסביבתם ולהתאימו למעמד הקיים בסביבתם הגיאוגרפית, בהתאם למפת אזורי העדיפות הלאומית.

7. להפחית בהתאם 120 מיליון ₪ מתקציב מענקי בינוי ושיכון בשנת 2002 ו- 200 מיליון ₪ החל משנת 2003.

דברי הסבר

מטרת ההצעה הינה, בין היתר, להשוות בין האוכלוסיה המשתתפת במעגל העבודה לבין האוכלוסיה המקבלת קצבאות הבטחת הכנסה, וזאת לאור המצב הפרדוקסלי הקיים כיום, לפיו משפחה המקבלת גמלת הבטחת הכנסה זוכה לסיוע בדיור בהיקף גבוה באורח ניכר מהיקף הסיוע לו זוכה משפחה שהכנסתה מעבודה זהה להכנסתה של המשפחה הראשונה.

בנוסף, מוצעת הפחתה בסיוע לרכישת דירה (מרכיבי המענק וההלוואה) ובסיוע בשכר דירה, כחלק מההתאמות הנדרשות בתקציב המדינה לשנת 2002 ו- 2003.

העדפת יוצאי צבא

קצבאות ילדים ליוצאי צבא

מחליטים

1. לקבוע כי הזכאות לקצבאות ילדים לפי פרק ד' לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 יהיו כדלקמן:

	סכום הקצבה הבסיסית שקלים חדשים	תוספת הקצבה למבוטח ששירת בצה"ל
ילד ראשון וילד שני	151	---
ילד שלישי	189	112
ילד רביעי	189	421
ילד חמישי ואילך	189	565

לענין זה, "מבוטח ששירת בצה"ל" – הורה מבוטח שהוא, בן זוגו או ילד של אחד מהם שירת בצה"ל, לתקופה של 18 חודשים לפחות או בשירות לאומי כמשמעותו בפסקה (3) להגדרת "ילד" שבסעיף 238 לחוק, לתקופה זהה.

דברי הסבר

בשנת 2002 צפוי המוסד לביטוח לאומי לשלם קצבאות ילדים בסך של כ-6.8 מיליארד ₪ עבור כ-2.3 מיליון ילדים.

לאור ההאטה החריפה במשק ולאור מדיניות הממשלה להעדפת יוצאי צבא, ולאור הצורך לבצע התאמה בתקציב המדינה לשנת 2002, מוצע להפחית את ההוצאה על קצבאות הילדים ע"י תשלום קצבה בשיעור שונה ליוצאי צבא ולבני משפחותיהם, כך שקצבאות הילדים ישולמו באופן הבא:

הילד	גובה הקצבה למי שאינו יוצא צבא	גובה הקצבה ליוצאי צבא ולבני משפחותיהם
ראשון ושני	151	151
שלישי	189	301
רביעי	189	610
חמישי ואילך	189	754

שינוי הקריטריונים בענף אבטלה

מחליטים

לתקן את חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן –חוק הביטוח הלאומי) ואת חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980 (להלן חוק הבטחת הכנסה) באופן הבא:

1. יועלה גיל הזכאות לדמי אבטלה הניתנים לפי פרק ז' לחוק הביטוח הלאומי ולגימלת הבטחת הכנסה, הניתנת לפי חוק הבטחת הכנסה לגיל 21 לגבר ולגיל 20 לאשה.

2. תינתן העדפה לחיילים משוחררים, כדשמספר ימי הזכאות לדמי אבטלה לפי הקבוע בסעיף171(3) חוק, למי שגילו עד 25 שנה יופחת מ-100 ימים ל-50 ימים, ואילו לגבי חייל משוחרר או בת שירות לאומי בשנת שחרורם הראשונה מספר ימי הזכאות המקסימלי יהיה 70 ימים.

דברי הסבר

המוסד לביטוח לאומי צפוי לשלם בשנת 2002 דמי אבטלה בסך של כ-3.7 מיליארד ₪, לעומת כ- 3.5 מיליארד ₪ בשנת 2001 וכ-2.9 מיליארד ₪ בשנת 2000.

עקב המצב הכלכלי הקשה אליו נקלע המשק, לאור מדיניות הממשלה להעדפת חיילים משוחררים, ובשל הגידול המשמעותי הצפוי בהוצאות ענף אבטלה במוסד לביטוח לאומי בשנת 2002, ועל מנת לתמרץ יציאה לעבודה בקרב אוכלוסיות בגילאים צעירים, מוצע לשנות את הקריטריונים לתשלום דמי אבטלה.

הכרה בתרומה לגופי ביטחון לצורכי מס הכנסה

מחליטים

לרשום את הודעתו של שר האוצר על החלטתו להכיר בהגנה על ביטחון אזרחי ישראל מפני מלחמה או פעולות איבה כמטרה ציבורית לפי סעיף 9(2) לפקודה.

דברי הסבר

סעיף 9(2) לפקודת מס הכנסה קובע כי הכנסתו של מוסד ציבורי פטורה ממס הכנסה.

מוסד ציבורי מוגדר כחבר בני אדם הפועל למען מטרה ציבורית.

"מטרה ציבורית" מוגדרת כמטרה שעניינה דת, תרבות, חינוך, מד, בריאות, סעד או ספורט וכן מטרה אחרת שאושרה על ידי שר האוצר כמטרה ציבורית.

סעיף 46 לפקודת מס הכנסה קובע כי אדם התורם למוסד ציבורי שקבע לעניין זה שר האוצר יזוכה מהמס שהוא חייב בו באותה שנה ובלבד שסכום הזיכוי לא יעלה על 30% מהכנסתו החייבת או על 2 מיליון ₪, לפי הנמוך בניהם ובהתאם לתנאים הקבועים בסעיף.

התאמות בתקציב 2003-2002- הוצאות

תוספת תקציב למשרד הביטחון

מחליטים

לאור האירועים הביטחוניים ופעילות צה"ל בתקופה האחרונה להגדיל את תקציב משרד הביטחון בסכום של 2 מיליארד ₪ עפ"י הפריסה התקציבית הבאה: בשנת 2002 סכום של מיליארד ₪, ובשנת 2003 סכום של מיליארד ₪. סכום זה כולל מענה תקציבי להחלטת ועדת השרים לענייני ביטחון מס' ב/64 מיום 14.4.2002, בהיקף של 319 מיליון ש"ח.

דברי הסבר

לצורך תקצוב פעילות צה"ל במסגרת "גאות ושפל", מבצע "חומת מגן" ונושא מרחב התפר מוצע להגדיל את תקציב הביטחון בסכום של 2 מיליארד ₪. עפ"י הפריסה התקציבית המפורטת בהחלטה.

מתוך הסכום האמור לעיל משהב"ט יקצה סכום של 319 מיליון ₪ לתקצוב עלויות נושא מרחב התפר בהתאם להחלטת ועדת השרים לענייני ביטחון מס. ב/64 מיום 14.4.2002.

תוספת תקציב למשרד לביטחון פנים

מחליטים

כתוצאה מהאירועים הביטחוניים ועקב הפעילות המוגברת של משטרת ישראל מחליטים להוסיף לתקציב המשרד לביטחון פנים 400 מיליון ₪, מהם 100 מיליון ₪ בשנת 2003. תוספת זו מהווה, בין השאר, מענה תקציבי להחלטת ועדת שרים לענייני ביטחון לאומי מס' ב/56 מיום 13.3.02 בנושא עוטף ירושלים.

דברי הסבר

תוספת זו היא פועל יוצא של הצורך לתגבר את תקציב המשטרה לאור הפעילות המוגברת ועומס המשימות המוטל עליה. התוספת בסך 400 מיליון ₪ ע"פ הפריסה התקציבית המפורטת לעיל, נותנת מענה תקציבי להחלטת הקבינט מיום 13.3.02 בנושא עוטף ירושלים , לפערי שכר, קניות, פעילות מוגברת, החלפת ניידות, מיגון, הצטיידות וכיוב'.

הפחתה אחידה בתקציב המדינה

מחליטים

1. להפחית את בסיס תקציבי משרדי הממשלה לשנים 2002 ו-2003 ב- 4% , כמפורט בנספח המצ"ב. ההפחתה האמורה תבוצע על אף האמור בהחלטות ממשלה קודמות, ולפיכך תחול גם על תקציבים שהוקצו ליישום ההחלטות האמורות.

2. להפחית בשיעור אחיד של 4% את התשלומים והתעריפים המשולמים על ידי משרדי הממשלה השונים לתאגידים וליחידים, במסגרת תקציבי תמיכות, תשלומי העברה והשתתפות בהוצאות, אף אם התשלומים והתעריפים האמורים מעוגנים בחקיקת משנה, ובהתאם לכך להטיל על שרי הממשלה המוסמכים להתקין את חקיקת המשנה האמורה לבצע את התיקונים הנדרשים בחקיקת המשנה על מנת ליישם החלטה זו.

3. על אף האמור בסעיפים 1 ו-2, לא תבוצענה הפחתות בסעיפי תקציב שעניינם ביצוע חקיקה ראשית בה מוגדרים סכומי או שיעורי התקציב שיש להקצות לשם יישומה ובסעיפי תקציב שנועדו למילוי מחויבות חוזית של הממשלה לביצוע הוצאה (לרבות הסכמי שכר והסכמים אחרים אך למעט התחייבות להוציא הוצאה לפי תעריפים הקבועים בחיקוק).

4. החלטה זו הינה בנוסף להחלטות הממשלה הקודמות בדבר הפחתות בתקציבי משרדי הממשלה, ואינה גורעת מן ההחלטות האמורות.

דברי הסבר

לנוכח הצורך לבצע התאמה בתקציב המדינה לאור המצב הכלכלי הקשה אליו נקלע המשק וההחמרה במצב הבטחוני, מוצע להפחית 4% מבסיס תקציבי משרדי הממשלה לשנים 2002 ו-2003 . הפחתה זו תחול גם על סעיפי תקציב שהם פועל יוצא של החלטות הממשלה. יחד עם זאת, לא יופחתו הוצאות המעוגנות בחקיקה ראשית ובהסכמים.

נספח - הפחתה אחידה בבסיס התקציב לשנים 2002 - 2003

מספר פרט	שם הסעיף	ההפחתה בשנת 2003	ההפחתה בשנת 2002
'01	נשיא המדינה ולשכתו	456	304
'04	משרד ראש הממשלה	10,265	6,843
'05	משרד האוצר	14,410	9,607
'06	משרד הפנים	6,662	4,441
'07	משרד לביטחון פנים	40,188	26,792
'08	משרד המשפטים	17,730	11,820
'09	משרד החוץ	22,289	14,859
'13	הוצאות שונות	5,885	3,923
'15	משרד הבטחון	435,031	290,020
'16	הוצאות חירום אזרחיות	8,035	5,356
'17	תאום הפעולות בשטחים	2,387	1,592
'18	רשויות מקומיות	171,871	114,581
'19	משרד המדע התרבות	23,280	15,520
'20	משרד החינוך והתרבות	190,728	127,152
'21	השכלה גבוהה	53,768	35,845
'22	משרד לעניני דתות	63,404	42,269
'23	משרד העבודה והרווחה	64,759	43,173
'24	משרד הבריאות	19,602	13,068
'26	משרד איכות הסביבה	6,620	4,413
'29	משרד הבינוי והשיכון	5,160	3,440
'30	המשרד לקליטת העליה	28,362	18,908
'31	הוצאות משק הדלק	4,215	2,810
'32	תמיכות במחירי מצרכי יסוד	53,132	35,421
'33	משרד החקלאות	14,024	9,349
'34	משרד התשתיות הלאומיות	5,286	3,524
'36	משרד התעשייה והמסחר	2,366	1,578
'37	משרד התיירות	17,270	11,513
'38	תמיכות בענפי המשק	88,549	59,032
'39	משרד התקשורת	1,126	750
'40	תחבורה	4,917	3,278
'43	המרכז למיפוי ישראל	1,095	730
'51	דיור ממשלתי	2,427	1,618
'52	מבני משטרה ובתי סוהר	8,603	5,735
'53	בניינים לבתי משפט	7,103	4,736
'54	רשויות פיקוח	1,916	1,277
'55	אוצר	2,414	1,610
'57	רשויות מקומיות	20,932	13,955
'60	חינוך	23,537	15,692
'67	משרד הבריאות	7,696	5,130
'70	שיכון	56,663	37,775
'72	חקלאות	427	285
'73	מפעלי מים	19,855	13,237
'76	תעשיה	11,928	7,952
'78	פיתוח תיירות	5,177	3,451
'83	הוצאות פיתוח אחרות	18,045	12,030

קצבאות ותשלומים אחרים של הביטוח הלאומי

מחליטים

לקבוע בחוק כי בתקופה שמיום 1 ביוני 2002 ועד יום 31 בדצמבר 2003 (להלן – התקופה הקובעת), הקיצבאות והתשלומים השונים לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן- החוק) לרבות תשלומים על פי הסכמים לפי סעיף 9 לחוק אך למעט ההסכם בדבר גמלת ניידות ולפי חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980 (להלן-חוק הבטחת הכנסה) ישולמו בהפחתה של 4% מסכום כל קיצבה או תשלום אחר כאמור, כפי ששולמו ערב התקופה הקובעת או כפי שהיו משתלמים אילו שולמו ערב התקופה הקובעת.

ההפחתה האמורה תחול על כלל הקצבאות והמענקים שמשלם המוסד לביטוח לאומי, למעט קצבאות ילדים המשולמות לפי פרק ד' לחוק, גמלאות נכות המשולמות לפי פרק ט' לחוק, גמלאות שארים לפי סימן ד' לפרק יא' לחוק, תגמולים למשרתים במילואים לפי פרק יב' לחוק וגמלאות הבטחת הכנסה המשולמות לפי סעיף 2(א)(4) לחוק הבטחת הכנסה. אין באמור כדי למנוע את ההפחתה כאמור לגבי גמלאות ותשלומים אחרים הצמודים לגמלאות שההפחתה לא תחול עליהן כאמור.

דברי הסבר

עפ"י נתוני בנק ישראל, בשנים 1996-2001 חל גידול ריאלי בהוצאות המוסד לביטוח לאומי בשיעור של 49.9%, וזאת בשעה שבתקופה האמורה גדלה האוכלוסייה בשיעור של 13.1% בלבד. בשנת 2002 צפוי המוסד לביטוח לאומי לשלם כ-46.3 מיליארד ₪ לגמלאות עפ"י חוק הביטוח הלאומי ולפי הסכמים עם משרד האוצר.

נוכח הצורך לבצע התאמה בתקציב המדינה עקב המצב הכלכלי הקשה אליו נקלע המשק כתוצאה מההאטה החריפה בפעילות הכלכלית, מוצע להפחית ב-4% את הקצבאות והתשלומים השונים המשולמים לפי חוק הביטוח הלאומי.

מוצע כי ההפחתה האמורה לא תחול לגבי קצבאות ילדים, גמלאות נכות כללית וגמלאות שארים שמשלם המוסד לביטוח לאומי, תגמולים למשרתים במילואים וכן לקשישים אשר הכנסתם היחידה היא הגימלה - אשר מקבלים השלמת הכנסה.

הקפאת תגמולים, קצבאות ותשלומים שונים

מחליטים

לקבוע בחוק כי התגמולים, הקיצבאות, המענקים וכל תשלום אחר לפי כל אחד מהחוקים המפורטים להלן לא יעודכנו במהלך שנת 2003, וכי בעדכונים שיבוצעו לאחר שנת 2003 בתגמולים האמורים יראו את התגמולים האמורים כאילו עודכנו במהלך שנת 2003 בהתאם למנגנוני העדכון הקבועים בכל דין או הסכם:

1. חוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959;
2. חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התש"י-1950;
3. חוק נכי רדיפות הנאצים, התשי"ז-1957;
4. חוק נכי המלחמה בנאצים, התשי"ד-1954;
5. חוק קליטת חיילים משוחררים, התשנ"ד-1994;
6. חוק סל הקליטה, התשנ"ה-1994;
7. הפיצוי לפי האמור בסעיף 2 לחוק לפיצוי נפגעי גזזת, התשנ"ד-1994.

דברי הסבר

נוכח הצורך לבצע התאמה בתקציב המדינה עקב המצב הכלכלי הקשה אליו נקלע המשק כתוצאה מההאטה החריפה בפעילות הכלכלית, מוצע לשמור בשנת 2003 על ערכם הנומינלי של תשלומי ההעברה המבוצעים בהתאם לחוקים המפורטים לעיל, ולא לעדכנם לפי מנגנוני העדכון הקבועים בחוקים האמורים.

תשלומי העברה בשנת 2003

מחליטים

בהמשך להחלטה מס' 1143 24.12.2001, לקבוע בחוק כי –

1. השכר הממוצע כמשמעותו בסעיפים 1 ו-2 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן – חוק הביטוח הלאומי), לא יעודכן גם במהלך שנת 2003, ובהתאם לכך לא יעודכנו כל התגמולים, הקיצבאות, המענקים והשכר (לרבות שכר המינימום לפי חוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987) או כל תשלום אחר, הצמודים לשינויים בשכר הממוצע כאמור או שהם נגזרת שלו.

2. להאריך את תוקף הוראת השעה שנקבעה בסעיף 38(3) לחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2002), התשס"ב-2002, כך שקיצבאות הילדים כאמור שם, ימשיכו להיות בתוקף עד תום שנת 2003. נקודות הקיצבה המשמשות בסיס לחישוב קיצבאות הילדים המשולמות לפי חוק הביטוח הלאומי, לא יעודכנו גם במהלך שנת 2003.

2. בעדכונים שיבוצעו לאחר שנת 2003 בתשלומים כאמור בסעיף 1 ושל נקודות הקיצבה כאמור בסעיף 2, יראו את השכר הממוצע במשק ואת התשלומים ונקודות הקיצבה האמורים כאילו עודכנו במהלך השנים 2002 ו-2003 בהתאם למנגנוני העדכון הקבועים בכל דין.

דברי הסבר

נוכח הצורך לבצע התאמה בתקציב המדינה עקב המצב הכלכלי הקשה אליו נקלע המשק כתוצאה מההאטה החריפה בפעילות הכלכלית, מוצע לשמור על ערכם הנומינלי של תשלומי ההעברה המבוצעים בהתאם לחוקים המפורטים בהחלטה המוצעת, ולא לעדכנם לפי מנגנוני העדכון הקבועים בחוקים האמורים או בהסכמים.
יש להדגיש כי בשנים האחרונות, שיעור הגידול בשכר הממוצע במשק היה גבוה בהרבה משיעור הגידול במדד המחירים לצרכן. לדוגמה, בשנים 2001-1999, שיעור הגידול בשכר הממוצע לפי חוק הביטוח הלאומי היה 16.4% בעוד ששיעור עלית מדד המחירים לצרכן היה 2.2%. עקב העליה המשמעותית בשכר הממוצע והעליה המתונה מאוד במדד המחירים לצרכן, גדלו ריאלית התשלומים המשולמים ע"י המוסד לביטוח לאומי ואשר צמודים לשכר הממוצע, באורח ניכר בתקופה האמורה. כמו כן, חל גידול ריאלי ניכר בשכר המינימום, דבר אשר הגדיל את עלויות ההעסקה במשק באורח ניכר, במיוחד ברמות השכר הנמוכות.

במטרה למנוע גידול נוסף בשיעורי האבטלה בשנת 2003, ובמטרה להותיר את גמלאות הביטוח הלאומי ברמתן הנוכחית, מוצע לקבוע בהוראת שעה כי השכר הממוצע במשק, כהגדרתו בחוק הביטוח הלאומי, יוותר ברמתו הנוכחית. צעד זה ימנע גידול נוסף בשכר המינימום בשנת 2003 מתוך כוונה לבלום גידול נוסף בעלויות ההעסקה במשק.

בנוסף לכך, מוצע לקבוע כי גם נקודות הקצבה המשמשות בסיס לחישוב קצבאות הילדים יוותרו ברמתן הנוכחית במהלך שנת 2003, וכן ההפחתה בגובה הקצבאות שבוצעה בשנת 2002.

הצטיידות באוטובוסים

מחליטים

1. להנחות את המפקח הארצי על התעבורה לאפשר לבעל רשיון קו שירות בתחבורה הציבורית לעשות שימוש באוטובוסים שגילם 16 שנים, ובהתאם לכך להנחות את שר התחבורה ואת שר האוצר להגיע לסיכום עם "אגד" ו"דן", במסגרתו תוקפא באופן חד פעמי ההצטיידות באוטובוסים חדשים בשנת 2003 ותצומצם ההצטיידות האמורה בשנת 2002.

2. בהתאם לאמור לעיל, להפחית, באופן חד-פעמי, סכום של 50 מליון ₪ מתקציב התמיכות בתחבורה הציבורית בשנת 2002 וסכום של 200 מיליון ₪ מתקציב התמיכות בתחבורה הציבורית בשנת 2003.

דברי הסבר

במסגרת ההסדרים עם 'אגד' ו'דן' מממנת המדינה את ההצטיידות באוטובוסים חדשים. צי האוטובוסים של "אגד" ו"דן" הצעיר בשנים האחרונות, וגדל ביחס למספר הנוסעים המשתמשים בתחבורה הציבורית, הנמצא בירידה עקב המשבר הבטחוני (ירידה של כ-10%).
נוכח האמור לעיל ולאור המצוקה בתקציב המדינה והצורך בריסון פיסקלי, מוצע כי שר התחבורה ושר האוצר יגיעו להסדר עם 'אגד' ו'דן' כך שבשנת 2003 המדינה לא תממן הצטיידות באוטובוסים חדשים ב"אגד" וב"דן" וכמו-כן יוקפאו חלק מרכישת האוטובוסים בשנת 2002.

בהתאם לכך, מוצע להפחית, באופן חד-פעמי, סכום של 50 מליון ₪ מתקציב התמיכות בתחבורה הציבורית לשנת 2002 וסכום של 200 מליון ₪ מתקציב זה לשנת 2003.

מימון קרן הבטיחות מתעריפי ביטוח החובה לרכב

מחליטים

1. להטיל על שר האוצר לקבוע בצו, לפי סעיף 17ב לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975, כי שיעור התוספת לדמי ביטוח רכב חובה המיועדת למימון פעולות למניעת תאונות דרכים (להלן - התוספת) יעמוד על 3.67% עד ליום 1.4.04.

2. בהמשך לאמור בסעיף 1 לעיל, להפחית מבסיס תקציב הפיתוח של משרד התחבורה סכום של 40 מיליון ₪ בשנת 2002, ו- 80 מיליון ₪ נוספים בשנת 2003. במקביל להוסיף, כהוצאה מותנית בהכנסה, סך של 40 מיליון ₪ בשנת 2002 ו 80 מיליון ₪ בשנת 2003 לבסיס תקציב משרד התחבורה.

דברי הסבר

במקביל לפתיחת ענף ביטוח החובה לתחרות הוחלט על הפסקה מדורגת של גביית התוספת לדמי ביטוח רכב חובה המיועדת למימון פעולות למניעת תאונות דרכים באמצעות הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים (להלן - התוספת). במקביל להפחתת התוספת כאמור, הוסף תקציב מתאים שאינו תלוי בגביית התוספת, ישירות מתקציב המדינה. עד היום הופחתה התוספת משיעור של 5% לשיעור של 3.67%. מוצע לדחות את המשך הפחתת התוספת לאפריל 2004 ולהשאירה בשיעורה הנוכחי, היינו 3.67% . בהמשך לאמור, מוצע להפחית את תקציב המדינה בסכום של 40 מליון ₪ בשנת 2002 ובסכום של 80 מליון ₪ נוספים בשנת 2003. חשוב לציין כי אין בשינוי זה בכדי לפגוע בתקציב הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים, אלא אך ורק בשינוי דרך מימונו.

תעריפי המים והיטלי ההפקה

מחליטים

1. לקבוע בחוק כי תעריפי המים השפירים המסופקים על ידי חברת מקורות לצריכה ביתית ותעשייה וכן לצריכה חקלאית, יועלו בשיעור של 15% אגורות למ״ק ביחס לתעריף שהיה קיים לאותו סוג מים ביום 1.4.2002, וזאת עד ליום 1.6.2002.

2. לקבוע בחוק כי היטלי ההפקה על מים שפירים לכל מטרות המים, יועלו בשיעור של 15% ביחס להיטלי ההפקה שהיו קיימים לאותו מקור מים ביום 1.4.2002, וזאת עד ליום 1.6.2002.

3. לקבוע בחוק כי היטל הפקה על מים שפירים עיליים יהיה 22 אגורות למ״ק לכל מטרות המים וזאת עד ליום 1.6.2002.

דברי הסבר

לאור המצב הכלכלי והמצוקה התקציבית מוצע להעלות את מחיר המים השפירים בשיעור של 15% ולקבוע היטלי הפקה על מים שפירים עיליים ובדרך זו להקטין את הסובסידיה למחירי מים.

תיקון מס׳ 28 לחוק סדר הדין הפלילי

מחליטים

לדחות את תחילתו של חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מספר 28), התש״ס –2000 (״חוק הידוע״), עד תום שנת 2003.

דברי הסבר

בחודש יולי 2000 אושר בכנסת תיקון מס׳ 28 לחוק סדר הדין הפלילי (חוק היידוע). על פי תיקון זה, במסגרת ההליכים שלפני המשפט, מחויבת רשות התביעה שאליה הועבר חומר חקירה הנוגע לעבירת פשע, ליידע את החשוד על קבלת החומר (באמצעות דואר רשום). חשוד רשאי, תוך 30 יום מיום קבלת ההודעה, לפנות בכתב לרשות התביעה בבקשה מנומקת להימנע מהגשת כתב אישום. לצורך השלמת בירור רשאית רשות התביעה להזמין את החשוד להציג בפניה את טיעוניו.

יישום התיקון הנ״ל יחייב את משרד המשפטים והמשטרה להסיט משאבים לצורך הגדלת הוצאות שוטפות של רשויות התביעה - משרד המשפטים והמשטרה. עלות יישום תיקון מוערכת ב- 40 מיליון ₪ במשרד המשפטים (פרקליטות המדינה) וב- 32 מיליון ₪ במשטרה. בגדר העלות כלולה תוספת כוח אדם מקצועי (פרקליטים ותובעים) וכוח אדם מינהלתי, לצורך הטיפול ביידוע חשודים, בפניות החשודים לרשויות התביעה ובשימוע בפני הרשויות. בנוסף, נכללה בעלות תוספת להוצאות תקורה והוצאות נלוות אחרות.

תחילת התיקון נדחתה לתאריך 1 בינואר 2003 בחוק ההסדרים במשק המדינה, לשנת הכספים 2002.

לנוכח הצורך בביצוע התאמות בתקציב המדינה, עקב המצב הכלכלי הקשה וההחמרה במצב הביטחוני, מוצע לדחות את תחילת התיקון עד תום שנת 2003 ולמנוע גידול משמעותי בהוצאות משרד המשפטים והמשרד לביטחון פנים בשנת 2003 .

הפחתת שכר בכירים ונבחרים בשירות הציבורי

מחליטים

לפעול להפחתת שכרם של בעלי השכר הגבוה (מעל לפי 4 השכר הממוצע במשק) בממשלה ובגופים הציבוריים, לרבות נושאי משרה ברשויות השלטון, ב-5% החל מיום 1 ביוני 2002 ועד ליום 31 בדצמבר 2003 ולהטיל על שר האוצר להכין תיקוני החקיקה הנדרשים ליישום החלטה זו.

דברי הסבר

לאור המצב הכלכלי הקשה אליו נקלע המשק ולאור המצוקה התקציבית מוצע לפעול להפחתת שכרם של בעלי השכר הגבוה (מעל לפעמיים השכר הממוצע במשק) בממשלה ובגופים הציבוריים, לרבות נושאי משרה ברשויות השלטון, ב-5% החל מיום 1 ביוני 2002 ועד ליום 31 בדצמבר 2003 ולהטיל על שר האוצר להכין תיקוני החקיקה הנדרשים ליישום החלטה זו.

הקפאה נומינלית של תקציב המדינה בשנת 2003

מחליטים

להעמיד את תקציב המדינה לשנת 2003 בגובה התקציב המקורי לשנת 2002, פרט לשינויים ריאליים הנגזרים מחקיקה ראשית, החלטות ממשלה, החזרי חובות, הסכמים מחייבים וכן תקציבים המיועדים להוצאה בחו"ל. ההקפאה האמורה תחול גם על מנגנוני ההצמדה הייחודיים הנהוגים במערכת הביטחון.

דברי הסבר

לנוכח הצורך לבצע התאמה בתקציב המדינה לאור המצב הכלכלי הקשה אליו נקלע המשק וההחמרה במצב הביטחוני, מוצע להעמיד את תקציב המדינה לשנת 2003 בגובה התקציב המקורי לשנת 2002, למעט שינויים ריאליים הנגזרים מחקיקה ראשית, החלטות ממשלה, החזרי חובות והסכמים מחייבים.

העברת נכסים מענף ילדים לענף אבטלה בביטוח לאומי

מחליטים

לתקן את חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, באופן שהגרעון בענף אבטלה במוסד לביטוח לאומי בשנים 2003 עד 2006 ימומן על ידי העברת הסכום המתאים מנכסי ענף ילדים אל ענף האבטלה.

דברי הסבר

בשנת 2002 צפוי להרשם בענף ילדים במוסד לביטוח לאומי עודף שוטף בגובה כ-6.4 מיליארד ₪, וזאת לאחר שבשנת 2001 נרשם בענף עודף שוטף בגובה כ-5.3 מיליארד ₪, ובשנת 2000 עודף שוטף בגובה כ-4.2 מיליארד ₪.
לעומת זאת, בענף אבטלה במוסד לביטוח לאומי צפוי להרשם בשנת 2002 גרעון שוטף בגובה כ-3.3 מיליארד ₪, וזאת לאחר שבשנים 2001, 2000 נרשמו בענף גרעונות שוטפים בגובה כ-3.1 וכ-2.5 מיליארד ₪ בהתאמה.

לנוכח כך, קיימת הוראת שעה בדבר מימון הגרעון בענף אבטלה על ידי העודפים בענף ילדים ותוקפה עד 31.12.02.
מוצע להאריך את תוקף הוראת השעה בדבר מימון הגרעון בענף אבטלה על ידי העודפים בענף ילדים עד ל-31.12.06.

שיפוי המדינה למוסד לביטוח הלאומי

מחליטים

לתקן את חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן – חוק הביטוח הלאומי) כך שהחל ביום 1 ביוני 2002 יחולו השינויים הבאים:

1. שיעור דמי הביטוח הלאומי שישלמו מעסיקים וכן שיעור דמי הביטוח הלאומי שישלמו עובדים עצמאים יגדלו בנקודת אחוז אחת לעומת השיעורים הקיימים, ושיפוי אוצר המדינה את המוסד לביטוח לאומי לפי סעיף 339 לחוק הביטוח הלאומי יופחת בהתאמה.

2. הקצבות אוצר המדינה למוסד לביטוח לאומי לפי סעיף 32 לחוק הביטוח הלאומי יוגדלו בגובה יתרת השיפוי מאוצר המדינה למוסד לפי סעיף 339 לחוק הביטוח הלאומי אחרי ההפחתה כאמור בסעיף 1 לעיל.

3. חוק הביטוח הלאומי יתוקן בהתאמה לסעיפים 1 ו-2 לעיל.

דברי הסבר

נוכח הצורך לבצע התאמה בתקציב המדינה עקב המצב הכלכלי הקשה אליו נקלע המשק כתוצאה מההאטה החריפה בפעילות הכלכלית, מוצע לשנות את אופן שיפוי המוסד לביטוח לאומי ע"י אוצר המדינה, ולהגדיל בנקודת אחוז אחת את שיעור דמי הביטוח הלאומי שישלמו מעסיקים ועובדים עצמאים, וכן כי את יתרת השיפוי מאוצר המדינה למוסד לפי סעיף 339 לחוק הביטוח הלאומי אחרי ההפחתה כאמור בסעיף 1 להחלטה, יעביר משרד האוצר למוסד לביטוח לאומי לפי סעיף 32 לחוק, כך שסך הכנסות המוסד יוותרו ללא כל שינוי.

הצעות חוק פרטיות הכרוכות בהוצאה מתקציב המדינה

מחליטים

לתקן את חוק יסוד: משק המדינה, כך שהצעת חוק פרטית שבביצועה כרוכה הוצאה מתקציב המדינה או מתקציבו של גוף מתוקצב, כמשמעותו בסעיף 21 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, או הפחתה של הכנסות המדינה או הכנסות גוף מתוקצב כאמור, תתקבל בכנסת רק ברוב של חברי הכנסת, ותחילתה תהיה בשנת התקציב שאחרי השנה בה נתקבלה, או במועד מאוחר מזה.

דברי הסבר

בשנים האחרונות נתקבלו בכנסת מספר דברי חקיקה שמקורם בהצעות חוק פרטיות, הכרוכים בהוצאה תקציבית גדולה או בהפחתה ניכרת של הכנסות המדינה, וזאת חרף התנגדות הממשלה.

בניגוד למרבית הפרלמנטים בעולם המערבי, בהם מוטלות מגבלות על חקיקה פרטית הכרוכה בהוצאה או בהפחתת הכנסות כאמור, אין כל מגבלה על חקיקה כאמור בכנסת. בבריטניה ובאוסטרליה, למשל, לא ניתן לקבל בפרלמנט חקיקה כאמור, אלא אם ניתנה הסכמת הממשלה לכך.

הטלת מגבלות כאמור נדרשת, שכן משמעותה של קבלת חקיקה תקציבית בהיקף ניכר, חרף התנגדות הממשלה, משמעה קביעת הוצאה תקציבית שלא במסגרת סדר עדיפויות המבוסס על מדיניות כלכלית כוללת, שכן במרבית המקרים אין הצעות החוק המוגשות כאמור לכנסת מלוות בהצעה מקבילה לקיצוץ תקציבי לשם מימון ההוצאה הכרוכה בחקיקה התקציבית, ולפיכך יישום החקיקה התקציבית מחייב את הממשלה לבצע קיצוץ כאמור, מבלי שהדבר עמד לנגד עיניו של המחוקק. בין כך ובין כך, חקיקה כאמור כובלת את ידי הממשלה בביצוע תקציב המדינה, ומצמצמת את שיקול הדעת החיוני לשם מתן סדר עדיפויות מתאים בנסיבות משתנות ובהתאם למדיניות כלכלית כוללת, המביאה בחשבון את כלל הצרכים התקציביים ואת המגבלה התקציבית.

אשר על כן, מוצע כי חקיקה תקציבית כאמור תתקבל רק ברוב של חברי הכנסת, ותחילתה תהא בשנת התקציב שלאחר השנה שבה נתקבלה, על מנת לאפשר לממשלה להיערך כראוי ליישומה.

התאמות בתקציב 2003-2002 – הכנסות

העלאת מס ערך מוסף מ-17% ל-18%.

מחליטים

להעלות את שיעורו של מס ערך מוסף מ-17% ל-18% וזאת בתחולה עד ליום 31 בדצמבר 2003.

דברי הסבר

כחלק מהמהלך לצמצום הגרעון בתקציב המדינה לשנים 2002-2003, מוצע להעלות את שיעור המע"מ בנקודת אחוז. שיעור המע"מ יועלה ל-18% עד לסוף שנת 2003, ובינואר 2004 הוא ישוב לשיעורו הנוכחי (17%).
מס ערך מוסף, הינו מס יעיל יחסית שכן הוא איננו משנה את דפוסי הרכישה, וזאת עקב היותו ניטרלי מבחינת המחירים היחסיים.

ההשפעה הצפויה של צעד זה על מדד המחירים לצרכן נאמדת בכ-0.4%, תוך הנחה שעקב המיתון במשק חלק לא מבוטל מהעלאת המע"מ ייספג על ידי העוסקים.

העלאת מס הקניה על סיגריות

מחליטים

להעלות את מס הקניה הקיים על סיגריות מ-55% ל-58% (מהמחיר לצרכן לפני מע"מ), אולם לא לשנות את המס הקצוב המוטל על סיגריות שעומד כיום על 1.05 ש"ח לחפיסה. בנוסף, יוטל מס על סיגרים, צ'רוטים וסיגרליות וכן על טומבק כך שנטל המס יהיה זהה לזה הקיים בסיגריות.

דברי הסבר

במסגרת המהלך לצמצום גרעון הממשלה בשנים 2002-2003, מוצע להעלות את המס על סיגריות. נוסחת המס הקיימת היא כדלקמן: מס קצוב בגובה של 1.0538 ש"ח לחפיסה בתוספת מס אחוזי בשיעור של 55% מהמחיר לצרכן לפני מע"מ. מוצע להעלות את המס האחוזי ל-58%.

נוסחת מיסוי זו נקבעה ב-1995, תוך אימוץ מודלים הקיימים במדינות מערביות רבות, המשלבים בין מס קצוב למס אחוזי. יצרני או יבואני סיגריות יקרות יעדיפו מס קצוב בעוד שיצרני או יבואני סיגריות זולות יעדיפו מס אחוזי. הנוסחה הקיימת משלבת את שני סוגי המס.

בהתאם לשינוי המוצע יועלה המס האחוזי בלבד ל-58%, ללא שינוי של המס הקצוב, וזאת לאור השינויים הקטנים יחסית בנטל המס. שיעור השינוי במחיר לצרכן יעמוד על כ-10%, הן על סיגריות מיצור מקומי והן על סיגריות מיובאות. אמנם, העלייה בערכים מוחלטים במחיר החפיסה תהיה גבוהה יותר בסיגריות יקרות יותר, אולם אין שינוי במחירים היחסיים בין סוגי הסיגריות השונות.

נטל המיסוי על סיגריות נמוך במעט מאירופה, אולם לאחר ההעלאה נטל המס דומה. העלאת נטל המס צפויה להשפיע על צריכת הסיגריות, כחלק ממגמה עולמית להקטין את מימדי העישון ולהפנים בצורה טובה יותר את נזקי העישון באמצעות מערכת המס, כל זאת תוך נקיטת משנה זהירות בשיעור העלאת המס כדי שלא לתמרץ הברחות.

כיום כלל לא מוטלים מסי קניה על סגרים, סיגרליות וכו'. מוצע להשוות את נטל המס לנטל המס של סיגריות.

ההשפעה על המדד נאמדת בכ-0.1%.

העלאת הבלו על סולר

מחליטים

להעלות את הבלו הקצוב המוטל על סולר ב-25 אג׳.

דברי הסבר

במסגרת המהלך לצמצום הגרעון הממשלתי מוצע להעלות את הבלו על סולר ב-25 אג׳ לליטר, מ-11 אג׳ ל-36 אג׳.

כיום, הבלו המוטל על ליטר סולר הינו 11 אג׳ בלבד, בעוד שהבלו על ליטר בנזין הינו 2.11 ש״ח. מחירו לצרכן של ליטר סולר עומד על כ-1.9 ש״ח (לאחר הנחת מזומן – המחירים אינם מפוקחים), בעוד שמחירו של ליטר בנזין עומד על 4.17 ש״ח (מחירי הבנזין בפיקוח). פערים אלה יוצרים עיוות כלכלי והקצאת מקורות לא יעילה. בנוסף, רמת המיסוי הנמוכה על סולר, איננה מגלמת את עלות נזקי השימוש ברכבי הדיזל (זיהום אויר וגודש בכבישים).

גם לאחר העלאתו של הבלו על סולר, הוא עדיין נמוך משמעותית מהבלו המוטל על בנזין. מחירו היחסי הזול של סולר בהשוואה לבנזין מעודד רכישות של כלי-רכב המונעים במנועי דיזל בעיקר של רכב מסחרי. תופעה זו יוצרת מגמת שיחלוף בין צריכת בנזין לצריכת סולר, תוך אובדן הכנסות ניכר. יצויין כי על רכבי דיזל מוטלות אגרות רישוי מוגדלות שנועדו להפנים את פערי המיסוי בדלקים. אולם, בכל הנוגע לרכב מסחרי, הרי שתוספת האגרה המוטלת על רכב דיזל מסחרי, נמוכה למדי (כ-1,200 ש״ח), והיא איננה מגלמת את פערי המס, כאמור לעיל.

מהשוואה בינלאומית עולה כי הן שיעור הבלו והן המחיר לצרכן של סולר בישראל נמוכים משמעותית בהשוואה למדינות אירופה, בעוד שבבנזין הם דומים. יצויין כי בעוד שבאירופה מחירו של הסולר הוא בממוצע כ-83% ממחיר הבנזין, הרי שבארץ מחירו של הסולר הינו כ-45% בלבד ממחיר הבנזין.

ההשפעה של שינוי זה על מדד המחירים לצרכן זניחה.

תיקוני מס אחרים

מחליטים

1. להאריך את תוקפה של הוראת השעה שנקבעה לשנת המס 2002 לעניין הטבות המס לתושבי הנגב הקבועות בסעיף 11ב לפקודת מס הכנסה, כך שהוראת השעה תחול גם בשנת המס 2003.

2. לתקן את פקודת מס הכנסה באופן שתחילתו של סעיף 66(ה) לפקודה המאפשר חישוב נפרד לבני זוג המנהלים עסק משותף תהיה בשנת המס 2004.

דברי הסבר

לאור המצוקה התקציבית מוצע להאריך תוקפן של הוראות לפקודות מס הכנסה עד לתום שנת 2003 במטרה להביא למניעת אובדן הכנסה בהיקף של מאות מיליוני שקלים.

תמלוגי רשות הנמלים והרכבות

מחליטים

1. לתקן את חוק רשות הנמלים והרכבות, התשכ"א-1961, כך שהרשות תעביר לממשלה עד ה-1 ביולי בכל אחת מהשנים 2002 ו-2003, סכום של 300 מליון ₪ מיתרות ההון שלה, וזאת מעבר לשיעור התמלוגים השנתי שבו היא מחויבת.

2. בהתאם לאמור בסעיף 1 לעיל, להוסיף לתקציב המדינה, בסעיף הכנסות מתמלוגים, סכום של 300 מיליון ₪ בשנת התקציב 2002 וסכום של 300 מיליון ₪ בשנת התקציב 2003.

דברי הסבר

לאור המצוקה בתקציב המדינה והצורך בריסון פיסקלי, מוצע כי רשות הנמלים והרכבות תעביר למדינה, בנוסף לסכום החד פעמי אותו העבירה בתחילת שנת 2002 והתמלוגים השוטפים, (במסגרת החלטות הממשלה לקראת תקציב 2002), סכום של 300 מליון ₪ בכל אחת מן השנים 2002 ו- 2003, מתוך יתרות ההון של הרשות, וזאת מעבר לסכומים אותם היא מחויבת כבר היום להעביר למדינה.

ביטול תקרות לעניין תשלום דמי ביטוח לאומי

מחליטים

לתקן את הוראות פרק ט״ו לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ״ה-1995, באופן שהחל ביום 1 ביוני 2002 ועד יום 31 בדצמבר 2003 תבוטלנה תקרות ההכנסה לענין תשלום דמי ביטוח וכן סכום ההכנסה המרבי כמשמעותו בסעיף 348 לחוק האמור.

דברי הסבר

דמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות נגבים על ידי המוסד לביטוח לאומי מן המעסיקים, מן העובדים ומעובדים עצמאים, בהתאם לשיעורים הקבועים בחוק הביטוח הלאומי, ועד לתקרות הקבועות בחוק האמור.
כיום, תקרות דמי הביטוח לתשלום הינן:

למעסיק	עד 4 פעמים השכר הממוצע
לעובד שכיר	עד 5 פעמים השכר הממוצע
לעובד עצמאי	עד 5 פעמים השכר הממוצע

נוכח הצורך לבצע התאמה בתקציב המדינה עקב המצב הכלכלי הקשה אליו נקלע המשק כתוצאה מההאטה החריפה בפעילות הכלכלית, מוצע לבטל את תקרות הגביה לענין תשלום דמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות, כך שלא תוגבל ההכנסה החייבת בתשלום לעניין דמי הביטוח.

רפורמה במס הכנסה

מחליטים

להטיל על שר האוצר להביא לאישור הממשלה, לאחר שיוגשו לו המלצות הועדה הציבורית לרפורמה במס, הצעות לשינויים במערכת המס לרבות הטלת מס על שוק ההון והכנסות ישראלים בחו"ל והפחתת מס הכנסה על עבודה.

דברי הסבר

סגן רה"מ ושר האוצר מר סילבן שלום מינה ועדה ציבורית לגיבוש המלצות לרפורמה במערכת המס הישיר. הוטל על הועדה להביא הצעה להפחתת המס על עבודה וביטול פטורים במיסוי ההון ומיסוי הכנסות ישראלים בחו"ל. הועדה תגיש את המלצותיה עד סוף חודש מאי 2002. מיד לאחר הגשת ההמלצות יגבש שר האוצר הצעה לשינויים בתחומים הנ"ל שיובאו לאישור הממשלה.

יעדי גרעון לשנים 2003 – 2005

מחליטים

1 . לתקן את חוק הפחתת הגרעון, התשנ״ב – 1992, כך שיקבע בו כדלקמן :

א. בשנת התקציב 2003 יהיה הגרעון הכולל בתקציב המדינה ללא מתן אשראי (להלן ״הגרעון הכולל״) בין 3.0% לבין 3.5% מן התמ״ג.

ב. בשנת התקציב 2004 יהיה הגרעון הכולל בין 2.5% לבין 3.0% מן התמ״ג .

ג. בשנת התקציב 2005 יהיה הגרעון הכולל בין 2.0% לבין 2.5% מן התמ״ג .

דברי הסבר

על פי אומדנים אחרונים מסתמנת סטייה חדה מיעד הגרעון המתוכנן לשנת 2002. ללא צעדים נוספים צפוי כי הגרעון השנה יגיע ללמעלה מ-5.5% מן התמ״ג. על פי אומדנים ראשוניים צפוי כי ללא נקיטת צעדים נוספים יגדל הגרעון בשנת 2003 ויגיע לרמה שבין 6.5% לבין 7% מן התמ״ג.

יישום כל צעדי התכנית מפורטים בהחלטות לעיל יאפשר צמצום הגרעון בשנת 2002 לרמה הנמוכה מ-4% מן התמ״ג והמשך הירידה בגרעון בשנת 2003 לרמה של 3% עד 3.5% מן התמ״ג.

יישום החלטות

חקיקה ליישום ההחלטות

מחליטים

1. שר האוצר יכין ויגיש לועדת שרים מיוחדת בראשות שר המשפטים, ובהשתתפות שר האוצר, שר הביטחון ושר הפנים, הצעת-חוק שבה ייקבעו תיקוני החקיקה הנדרשים ליישום ההחלטות שנתקבלו, הצעת החוק כאמור, תופץ להערות המשרדים זמן סביר מראש.

2. להסמיך את ועדת השרים לאשר, על-דעת הממשלה, את נוסח הצעות החוק כאמור, ולהגישה לכנסת.

3. אם יובאו בפני ועדת השרים הערות משפטיות, שלדעת הועדה או יו"ר הועדה אינן מאפשרות יישום של החלטה מההחלטות הנ"ל, תובא אותה החלטה לדיון מחדש בממשלה.